

גמ' קידושין (מג:-מד.) - קידושי קטנה ע"י עצמה
רב דניאל שטיין

א. חי' הרמב"ן קידושין (שם) - אבל רבינו אלפסי ז"ל כתב בגיטין גבי ההיא דאמרינן וכנגדן בקטנה מתגרשת בקדושי אביה בשאין לה אב אבל יש לה אב אביה ולא היא וכו' ואפשר משום דנערה מתורת שליחות איתרבאי וכו' וכיון שכן קטנה דליתה בת שליחות ולא בת זכיה משל אחרים אין לה יד כלל.

ב. גמ' גיטין (סד:) - במאי קמיפלגי, רבנן סברי ידא יתירתא זכי לה רחמנא, ורבי יהודה סבר במקום אביה יד דילה לאו כלום היא. [תוס' גיטין (שם) - פירש בקונטרס דוקא נערה אבל קטנה דוקא אביה ולא היא אם יש לה אב והא דאמר בגמרא רבנן סברי יד יתירא זכי לה רחמנא היינו יד עצמה שניתוסף לה כשהיא נערה דכשהיתה קטנה לא היה לה יד כי אם יד אב ושוב הגיה רש"י בפ"ב דקידושין (דף מג:): דה"ה קטנה והא דנקט נערה להודיעך כח דרבי יהודה וכן עיקר וכו' והא דאמרי' בגמרא יד יתירא זכי לה רחמנא היינו יד האב דיד עצמה עיקר שיש לה בבגרות ולא ניתן לה יד האב לבטל כח ידה ור' יהודה סבר דבטל כח ידה וניתן לה יד האב].

ג. גמ' חגיגה (ד.) - כל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה, כל מצוה שאין האשה חייבת בה אין העבד חייב בה, דגמר לה לה מאשה.

ד. טורי אבן חגיגה (ב:) - מיהו הא גופא ק"ל כיון דקי"ל האיש מצווה על פ"ו אבל לא האשה וכו' כדאמר ספ"ו דיבמות (דף סה ע"ב) והא כל מצוה שאין האשה חייבת בו אין העבד חייב דגמרינן לה לה מאשה כדאמר לקמן (דף ד') וא"כ מ"ט העבד חייב בפ"ו כיון שאין האשה חייבת. והא ל"ל כיון דמפר' התם דה"ט דאין אשה מצווה על פ"ו משום שנאמר וכבשוה איש דרכו לכבש אבל לא אשה וכיון דפטורא דאשה תלה רחמנא משום דאין דרכה לכבש מש"ה עבד שהוא איש ודרכו לכבש חייב ולית לן למגמר בהא לה לה מאשה כיון דכבשוה תלי' ועבד בר כבוש הוא משא"כ באשה. וכה"ג כתב הרמב"ם (פי"ב מהל' ע"ז) אשה שגלחה פאת ראש האיש או שנתגלחה פטורה שנאמר לא תקיפו פאת ראשך ולא תשחית פאת זקנך כל שישנו בכל תשחית ישנו בכל תקיף ואשה אינה בכל תשחית לפיכך אינה בכל תקיף לפי שאין לה זקן לפיכך העבדים הואיל ויש להם זקן אסורים בהקפה הכי נמי כיון דלא אימעט נשים מפריה ורביה אלא משום דלאו בני כיבוש נינהו אבל עבדים דבני כיבוש הן חייבין.

ה. ר"ן (א. בדפי הרי"ף) - איכא מאן דאמר דאע"ג דשוה כסף ככסף לענין קדושין ה"מ מטלטלין אבל קרקעות לא, דבגמרא (ה.) אמרינן דמקשינן הויה ליציאה ומהך היקשא ילפינן קדושי שטר וכיון דמקשינן מה יציאה במחובר לא שאין כותבין את הגט במחובר לקרקע כדאיתא בפרק המביא תנין (כא.) אף הויה נמי במחובר לא וכו', וליתא וכו' דקידושי שטר הוא דמקשינן ליציאה אבל נתן לה קרקע או מחובר בתורת כסף ודאי מהני דהויה דכסף לא בעינן דומיא דיציאה, והכי מוכח לקמן בגמרא (ט.) גבי בעיין דשטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו דאמרינן עלה מה הויה דכסף לא בעי לשמה אף הויה דשטר לא בעינן לשמה, כלומר דלא בעינן שתהא צורת הדינר טבוע לשמה.

ו. תשו' הרשב"א (ח"א סי' ת"ר) - השיב עוד השטר קידושין כשר במחובר. דדוקא בגט פסילנא משום דכתיב ונתן.

ז. בית שמואל (אהע"ז סי' ל' ס"ק א') - ואם אמר טלי קדושך מע"ג קרקע כ' בתשו' ש"ך סימן קנ"ב דהוי ספק קידושין.

ח. מג"א (סי' קנ"ו ס"ק ב') - אם שמע דין ונראה לו שהלכה כך מותר לאמרו בשם אדם גדול כי היכי דליקבלי מיניה [גמ' עירובין (נא.) וגמ' פסחים (ק"ב.)], ובסוף מסכת כלה איתא האומר דבר בשם חכם שלא גמרו ממנו גורם לשכינה שתסתלק וכו"ה בברכות (כז.) ע"ש בתר"י וצ"ע.

ט. גמ' ב"ק (לח.) - ת"ר וכבר שלחה מלכות רומי שני סרדיוטות אצל חכמי ישראל למדונו תורתכם קראו ושנו ושלשו, בשעת פטירתן אמרו להם, דקדקנו בכל תורתכם ואמת הוא, חוץ מדבר זה שאתם אומרים שור של ישראל שנגח שור של כנעני פטור, של כנעני שנגח שור של ישראל, בין תם בין מועד משלם נזק שלם, ממ"נ אי רעהו דוקא אפילו דכנעני כי נגח דישאל ליפטור, ואי רעהו לאו דוקא אפילו דישאל כי נגח דכנעני לחייב, ודבר זה אין אנו מודיעים אותו למלכות. [יש"ש (פ"ד סי' ט) - שמעינן מהאי ברייתא דאסור לשנות דברי תורה, אף כי הסכנה. וחייב למסור עצמו עליה, דלפי חד שינוי דתוס' שמלכות הרשעה גזרה עליהם ולמה לא ייראו חכמים שתעליל מלכות הרשעה עליהם. הלא לא תמצא דבר קשה כזה לומר בפני האומות שאנחנו פטורין מהזיקן, והם חייבים. וכי לא היה ראוי לחוש ח"ו לכמה שמדות וחורבות דליפוק מיניה. בפרט מלכות הרשעה, שכל מחשבתם רק להתגולל ולהתנפל על שונאינו. וא"כ היה להם לשנות, או שניהם חייבים, או שניהם פטורין. אלא ש"מ שמחויבים אנו למסור על קידוש השם. ואם ח"ו ישנה הדין הוה ככופר בתורת משה. ומסתמא איירי כגון שהשרים שאלו בפרטים על כל דין ודין, שור של ישראל שנגח לשל נכרי, ושל נכרי שנגח לשל ישראל. ועל כן השיבו האמת על קדושת השם. כי לא היה יכולת בידם לשמט את עצמם מדין זה וכו'. והא דאיתא בפ"ק דמגילה (ט.) מעשה בתלמי שכינס ע"ב זקנים וכו' ושינו התורה התם מן שמיא הוא דאסכימו בהדייהו וכעין רוח הקודש היה, וכן איתא התם נתן הקב"ה בלב כל אחד כו' והוה על פי הדיבור, ועוד התם לא שינו שום דבר ממשמעותו, אלא שינו הלשון דלא יהפכו למינות, וכמו ששינו כך הוא כוונת המקרא כפשוטו, אבל לומר על הפטור חייב, או להיפך, היה ככופר בתורת משה מה לי דיבור אחד מה לי כל התורה].